

ה-7 באוקטובר 2023:

נקודות מבט אישיות של חברות וחברי הסגל במחלקה לסיעוד, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

אילנה ליבשיץ-ריבן^{1,2}, RN, PhD; שלומית פס^{1,3}, RN, BN; אודיה כהן¹, RN, PhD;
¹ המחלקה לסיעוד בבית הספר ע"ש רקנאטי, הפקולטה למדעי הבריאות, אוניברסיטת בן גוריון בנגב
² יחידת איכות, ³ יחידה לטיפול נמרץ פגים
מרכז רפואי אוניברסיטאי סורוקה
סופרת מכותבת: livshiz@bgu.ac.il

רקע

ועיירות קטנות. באר שבע היא עיר מטרופולין קרובה, היא ממוקמת בצפון-מערב הנגב, לא רחוק מהעוטף. רבים מתושבי הנגב המערבי עובדים ולומדים בה, כך גם בקהילת המחלקה לסיעוד באוניברסיטת בן גוריון בנגב. המחלקה מהווה מרכז לימודים והוראה לחלק נכבד מהאחיות והאחים באזור הדרום. השכנות של האוניברסיטה והמרכז הרפואי האוניברסיטאי סורוקה, מרכז על רפואי, יוצרת מרקם יחסים מיוחד בו חלק מהסגל ומהסטודנטים במחלקה לסיעוד עובדים בבית החולים. אחרים עובדים בשירותי בריאות קהילתיים ומוסדות אשפוז נוספים, קטנים יותר. כצפוי, חלק גדול מהקהילה של המחלקה לסיעוד בבן גוריון הם תושבי הקיבוצים, המושבים והעיירות שנפגעו ב-7 באוקטובר. במטרה לתעד ולשמר את שאירע לחברי הקהילה במחלקה לסיעוד באוניברסיטת בן גוריון בנגב, ואת הפעילות מעוררת ההשראה שנעשתה על ידי רבות ורבים מאז ה-7 באוקטובר ועד היום, החלטנו לראיין ולתעד את סיפורם של חברות וחברי המחלקה שלנו.

אירועי ה-7 באוקטובר 2023 התחילו בפשיטה של למעלה מ-1,500 מחבלי חמאס וארגוני טרור אחרים, חמושים בכלי נשק ותאבי רצח, דרך עשרות נקודות שבהן נפרץ על ידם הגבול בין שטח עזה למדינת ישראל. המחבלים חדרו לישראל דרך היבשה, מהאוויר באמצעות רחפנים, ודרך הים. הם פלשו לעיירות, מושבים, קיבוצים ובסיסי צה"ל באזור הנגב המערבי. הם ירו בכל מה שנראה באופק, פרצו לבתים אזרחיים, שרפו, אנסו וערפו ראשים. למעלה מ-1,300 ישראלים נרצחו ויותר מ-200 נחטפו. מחבלי חמאס השתלטו על עשרה יישובים ישראליים, תוך הטלת אימה והתאכזרות בתושבים.⁽¹⁾ אחרי מחבלי החמאס עם כלי משחית, הגיעו גלים-גלים של תושבי עזה אחרים להמשיך לבזוז, לרצוח ולחטוף ישראלים. האירועים הסתיימו ברצח המונים, התעללות ובזיזה. בעקבות הטבח ישראל יצאה למלחמה - מלחמת "חרבות ברזל". שורות אלו נכתבות בעודנו מצויים בעיצומה של מלחמה. אזור הנגב המערבי, הקרוי עוטף עזה, מאופיין בקהילות כפריות, קיבוצים, מושבים

ערכות עזרה ראשונה, קיבוץ כרמים

להיות אחות מתחת לפני האדמה

נילי מרגלית, RN, MHA, מדריכה ומורה במחלקה לסייעוד באוניברסיטת בן גוריון, ואחות במיון ילדים במרכז הרפואי האוניברסיטאי סורוקה.

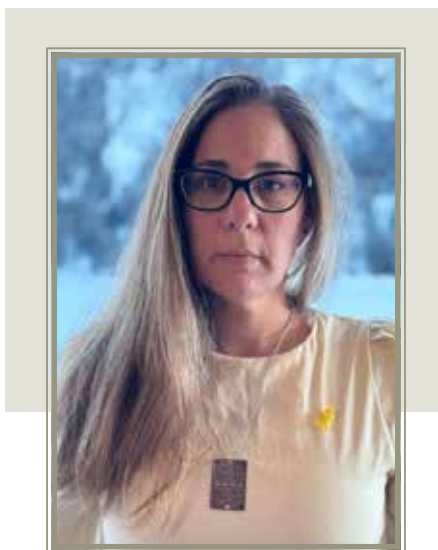
מראיינים: **פרופ' ג'ודי שמיאן ואודיה כהן**, odehyac@bgu.ac.il

סיכום ראיון שנערך ביחד עם פרופ' ג'ודי שמיאן ושיחות שלי עם נילי מאז ששוחררה.

בנסיעה. בקבוצה של נילי לא היו חטופים עם עצמות שבורות, אולם הם סבלו מפציעות. התנאים במקום והחמצן הדליל לא סייעו לריפוי הפצעים שהזדהמו. נילי הקפידה לשטוף את הפצעים. משלא הועיל, נזכרה בחבישת דבש בה נתקלה בחטיבה הכירורגית. בהתאם לכך חבשה עם דבש שביקשה מהשומרים, והפצעים נרפאו.

מצב בריאות כללי: במנהרות החמצן היה דליל, וחלק מהחטופים סבלו מקשיי נשימה. חשוב להדגיש כי לחלק לא היו משקפיים, מכשירי שמיעה או הליכון/מקל, מציאות שגרמה למצב כללי ירוד. ההיגיינה של המקום הייתה מוגבלת. בגדים היה ניתן לכבס, אולם היה קשה לייבש אותם. לשמירת ההיגיינה היא הקפידה על ניקיון המטבח והשירותים ככל שניתן. האוכל ניתן במשורה והיה מצומצם. היא איבדה כ-8 ק"ג במהלך ימי השבי, כאשר להערכתה רובם איבדו יותר.

בריאות נפשית: המשימה הקשה ביותר הייתה לשמור על בריאות נפשית לאורך השבי. כאחות, דאגה נילי גם להיבטים האלה. נילי הקפידה על ביצוע פעילות גופנית בצורה מותאמת, כאשר היא מתאימה מספר צעדים לכל אחת ואחד. כדי לבנות סדר יום היה נערך שיעור היסטוריה על ידי אחד החטופים, והם השתדלו מאוד להתמודד גם במישור הנפשי. העובדה כי לא היה מפגש עם הצלב האדום נתנה תחושה כי שכחו מהם. הייתה לזה השפעה מורלית משמעותית.

נילי מרגלית, RN, MHA

מניר עוז, רובם מבוגרים, אליהם חשה קרבה רבה מאוד כבני משפחה. לאחר שלושה ימים החלה נילי להבין כי חשוב לשמור על תנועתיות, ומהר מאוד נילי התבלטה כדוברת של הקבוצה.

טיפול תרופתי: נילי ביקשה וקיבלה מד לחץ דם, שעון ונייר ועט, ועשתה רשימה של כלל התרופות שלקחו החטופים. רבים מהם לא ידעו את שם התרופה, אולם ידעו את מטרתה. בערבית של אחות מיון ילדים בסורוקה נילי ביקשה מהשומרים את התרופות. פעם אחת בתחילת השבי הגיע אדם שהציג את עצמו כרופא, ועבר איתה על רשימת התרופות. מעבר לכך לא הייתה נוכחות של אנשי רפואה במהלך השבי. היכרותה עם התרופות סייעה במציאת חלופות. נילי קיבלה החלטה.

טיפול בפצעים: רבים מהחטופים והחטופות הובאו למנהרות על גבי אופנועים ונחבלו

נילי מתגוררת בניר עוז. היא נולדה וגדלה בקיבוץ שהוריה היו ממייסדיו. ב-7 באוקטובר 2023 אביה נהרג וגופתו עדיין מוחזקת בידי חמאס. באותו היום נילי נחטפה לעזה בסביבות השעה תשע בבוקר. היא הוצאה מהבית לתוך המון רועש. היא נלקחה לחאן יונס, שם שהתה 55 ימים במנהרה בקבוצה ביחד עם חברי קיבוץ מבוגרים של ניר עוז. עד ששוחררו הניצולות הראשונות מניר עוז איש לא ידע מה עלה בגורלה. כאשר חזרה מהשבי יוכבד ליפשיץ, היא סיפרה כי נילי חיה ובריא והיא מטפלת כאחות בשבי.

נילי למדה לתואר ראשון בסייעוד בבן גוריון, ולאחר מכן עבדה במחלקות שונות בחטיבת הילדים. לדבריה, רק במהלך עבודתה כמדריכה במחלקה לסייעוד, לפני שנה וחצי, נחשפה לסייעוד המבוגר, משום ששימשה כמדריכה במחלקה האורתופדית בחטיבה הכירורגית. לדבריה, קורס ההדרכה הקלינית הדגיש לה מחדש את יסודות הסייעוד. ההתנסות הזו, לדבריה, הצילה חיים בשבי. בתייעוד הנוכחי אתמקד בעבודה הקלינית מעוררת ההשראה שנילי עשתה כאחות בשבי, שנתנה מענה להיבטים שונים של בריאות החטופות והחטופים.

מיד לאחר שנחטפו הם נלקחו למנהרות, והבינו כי הם בחאן יונס בגלל מרחק הנסיעה מניר עוז. בתחילה היו כולם בשוק. במשך שעות ארוכות הם שכבו ללא תזונה. היא הייתה עם 20-25 אנשים, מהם קבוצה קבועה של 12-13 אנשים

שמרה עליה ונתנה לה את הכוח לתפקד בזמן הקשה הזה. בשולי הדברים, נילי עזבה מדינה אחת וחזרה למדינה במצב תודעתי שונה, ולדבריה היה צריך להבין את השינוי הזה. בנוסף, ה-7 באוקטובר נגמר בשבילה בשעה תשע בבוקר, ומאז שחזרה היא מרגישה צורך להשלים את הפער הגדול שנוצר.

תנאים, והתייסרה אחר כך האם קיבלה את ההחלטה הנכונה. הזמן הרב שעבר מהשחרור שלה ועד עתה גורם לדאגה עזה באשר למצבם של שאר החטופות והחטופים. נילי הצליחה לבחור ולהתעסק בבריאות במקום של חולי. לשאלתי מה נתן לה את הכוח, היא השיבה כי הקרבה לאנשים. הם היו חשובים לה כמו בני משפחה, והזהות המקצועית שלה כאחות

לחמאס היו את כל הפרטים, הוא דאג לצלם את השבויים, לקחת את ההיסטוריה הרפואית ואת המצב הבריאותי הנוכחי. לו היה רצון היה ניתן לסייע לחטופים.

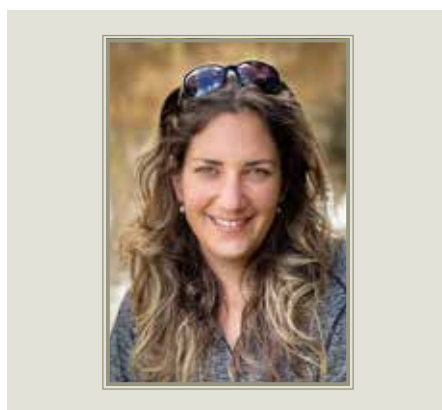
נילי תיפקדה באופן הירואי כאחות במשמרת שאינה נגמרת במשך חמישים וחמישה ימים, כשהיא מסתכלת על כל שלבי הטיפול: ראשוני, שניוני ושלישוני. היא קיבלה החלטות רפואיות בתנאים לא

95% גן עדן, 5% גיהינום

קורן סימן טוב חזות, RN, MN, מורה ומרכזת תחום סיעוד כירורגי במחלקה לסיעוד באוניברסיטת בן גוריון

מראינת: **אילנה ליבשיץ-ריבן**, livshiz@bgu.ac.il

שאיפת העשן הרבים, והיא הייתה צריכה להחליט למי לתת קודם. שם, לאחר שנודע לה שלא היו פינויים לבית החולים מהקיבוץ מאז הבוקר, קורן התחילה להבין שמי שלא שם כנראה לא שרד. לאט-לאט קורן מבינה שאחיה ג'וני, תמר אשתו, שלושת הילדים שחר וארבל, תאומות בנות חמש, ועומר בן השנתיים, נרצחו בביתם שבמרחק 50 מטר מביתה. היא מבינה שאימא שלה קרול נרצחה בדירתה. קורן מתארת את הקושי להבין ולהפנים את המורכבות ואת האובדן של אהוביה.

קורן סימן טוב חזות, RN, MA

פלשו מאות מחבלי חמאס לקיבוץ. קורן, בן זוגה והילדים התבצרו בממ"ד (מרחב מוגן דירתי) משש וחצי בבוקר ועד ארבע אחר הצהריים, בלי אוכל או מים. הם חולצו על ידי הצבא הישראלי והועברו לדירה אחרת עם עוד שורדים בקיבוץ. לאחר מכן הם הועברו למקלט גדול יותר למספר שעות, עד שמונה בערב. היו שם אנשים פצועים בגוף ובנפש, לבושים חלקם בתחתונים ובפיג'מות, כמו שנכנסו לממ"דים בשש וחצי בבוקר. תוך כדי שהותם במקלט קורן נכנסה ל"תפקיד האחות". היא התחילה לטפל בפצועים בעזרת ערכת עזרה ראשונה ישנה שמצאה שם. בלון חמצן קטן שימש את נפגעי

קורן נולדה וגרה בקיבוץ ניר עוז מרבית חייה. בשנים האחרונות היא גרה בקיבוץ עם בן זוגה וארבעת ילדיהם, בגילאי 5 עד 13. החיים של קורן ובני משפחתה לפני ה-7 באוקטובר תוארו על ידה כאושר גדול של משפחה גדולה ומלוכדת. "שבט סימן טוב", הם קראו לעצמם. היא בחרה לגור בקיבוץ ולגדל שם את ילדיה בזכות מה שהיא מתארת כמקום נפלא לגור בו. לידה גרו בבתים נפרדים וקרובים אחיה ג'וני, שהיה חקלאי, ובני משפחתו, אחותה ובני משפחתה, והאימא קרול. קרול הייתה אחות טיפת חלב מיתולוגית בקיבוץ, ועזרה להורים רבים לגדל את ילדיהם. בערבים היו בני המשפחה נפגשים לשוחח על חוויות היום עם כוס תה או בירה, ובערבי שיש נהגו להתאסף לארוחת ערב אצל האם. "95% גן עדן ו-5% גיהינום", היא מסבירה את הבחירה שלה לגדל את משפחתה בעוטף. והגיהינום? היו הטילים, ההפגנות ושריפות הצמיגים בצד העזתי של הגדר, בלוני תבערה, הצורך להתפנות אחת לזמן מה מהבית בכל פעם שהגיע סבב לחימה. קיבוץ ניר עוז נמצא במרחק קטן משלושה קילומטרים מגבול עזה.

ב-7/10/2023, ביום שבת, שמחת תורה,

"סבתא קרול ועומר (פרדי) סימן טוב ז"ל"

רב. המסר העיקרי של קורן הוא שהמדינה צריכה לשקם את האמון בינה לבין אזרחיה. להחזיר את הערכים היהודיים והישראליים שעל בסיסם היא הוקמה, הערכים שגרמו לה לאהוב את המדינה עד כה ולרצות לגדל בה את ילדיה. בנוסף, תהליך שיקום האמון בין המדינה לאזרחיה חייב לכלול את החזרת החטופים שעדיין מצויים בשבי חמאס.

"יהונתן (ג'וני), תמר שחר וארבל סימן טוב ז"ל" ←

לאחר מכן הם הועברו לגן ממוגן בקיבוץ, שם קובצו כל השורדים. בגן הם שהו עד ערב יום ראשון, שבו הם פונו למלון באילת. תוך כדי שהם נצורים במשך 30 שעות, הם מבינים לאט-לאט את גודל האסון. היא מתארת את התגייסות הילדים להיות שקטים כמו חיילים לאורך כל השעות הארוכות במצור. היא מתארת בכאב את אובדן האמון במדינה, באנשים. הפצעים עמוקים ותהליך הריפוי ידרוש זמן ומאמץ

למדתי שצריך לדאוג לבד לדברים

שירן גד סעד, RN, MA, מורה ומרכזת תחום רפואה דחופה במחלקה לסייעוד באוניברסיטת בן גוריון בנגב
אחות ביחידה לטיפול נמרץ פנימי, סורוקה, ראש צוות חירום יישובי (צח"י)

מראיינת: אילנה ליבשיץ-ריבן

והדר היו על המרפסת בקומה השלישית. המחבלים תקפו אותם בירי ועם רימון שלא התפוצץ. יונתן נפגע בחזה. המחבלים ניסו לפתוח את הדלתות בשני הבתים אך משלא הצליחו עזבו את המקום. שירן החלה מתקשרת למד"א, למנכ"ל המועצה, שאומר לה "הצבא יודע, מודע למצב". היא התקשרה לפרופסור גלנטה, מנהל היחידה לטיפול נמרץ פנימי בסורוקה, והוא ניסה לעזור ככל שיכל במשך שעותיים נוראיות. היא המשיכה להתקשר למד"א, איחוד הצלה, חברה נוספת, מנכ"ל המועצה, חברים, לבני משפחה שקשורים לצבא. "אתה זועק לעזרה ואין מי ששומע ואתה לבד במערכה. יש פחד מוות קיומי שאין לתאר. צריך לשמור על הילדים בממד"ד, להזעיק עזרה, להראות חוסן. חברים שניסו להזעיק עזרה כתבו מד"א 'בדרך'". המילה "בדרך" התרוקנה מתוכן" אמרה שירן, "היה לי כעס על המילה כי ידעתי שזה לא נכון, והוואטסאפ של הישוב גועש, 'המחבלים אצלי', 'אבא נעדר', 'הבן זוג שלי לא עונה לי' ואתה בכמה זירות בו זמנית". בסביבות תשע וחצי, תחת אש, רבש"ץ של איבים

שירן גד סעד, RN, MN

מהכספת בדירה שלו. יש חדירת מחבלים הוא אומר, וביקש לנעול את הדלתות. הוא ינעל את השער ליישוב מרחוק. שירן הלכה לפועלים התאילנדים וביקשה שיפסיקו את העבודה ויכנסו למרחב המוגן. את הנשק הארוך נתנה לכיתת הכוננות. לפני שנתיים לקחו לכיתת הכוננות את הנשקים. נותר נשק אחד ביישוב. בטלויזיה במעגל סגור שירן רואה מחבלים עם נשקים נכנסים דרך השער הרגלי הפתוח. הם הורגים 3 אזרחים, לוקחים אותו מהיישוב ונוסעים ישר לכיוון הבתים של שירן והוריה. הוריה, יונתן

שירן, נשואה ואם לארבעה ילדים. הגדול בן 13 והקטן בן שנתיים. מזה 7 שנים שירן ומשפחתה גרים במושב יכיני, בצמידות לבית הוריה, החקלאים. לא רחוק מהם גם גר האח, אריאל שמשמש גם כרכז ביטחון שוטף צבאי – רבש"ץ. וגם האחיות קרן גרה ביישוב עם בנה יונתן בן ה-18 ושני ילדים נוספים. הסבא והסבתא עזרו רבות בגידולו. בשבת השחורה ההיא, יונתן היה בבית הסבא והסבתא יחד עם הדר, אחותה של שירן מעפולה, בן זוגה וארבעת ילדיהם, שהגיעו לרגל החג. "כשקורה אירוע ביטחוני" אמרה שרון "אני או הרבש"ץ תמיד מקבלים עדכון מהמועצה האזורית או מצה"ל עם הנחיות לתושבים, להיכנס לממ"דים (מרחב מוגן דירתי) ... הפעם... לא קיבלתי כלום". אריאל, האח הרבש"ץ, היה בטיול בתאילנד.

בשעה 6:35 היה רעש חזק בעוצמה אדירה. שירן הלכה לעצור את אבא מללכת לבית הכנסת. היא מקבלת הודעה מהרבש"ץ של קיבוץ איבים "להיכנס לממ"דים, כולם!!". בטלפון מאחיה מתאילנד הוא ביקש לקחת נשק ארוך

מבית החולים והמשיך להילחם. באותו היום האבא והדוד שלו נרצחו. אריאל, הרבש"ץ חזר לארץ ומשרת במילואים, שומר על היישוב. הגנת של הבת הקטנה הגיעה עם כל המשפחה למלון בירושלים ומנהלת שם את הגן. "אתה מגלה את עם ישראל במלוא הדרו. דואגים באמת אחד את השני. מרגש" אומרת שירן. "כאחות, את כל הזמן חושבת, מה יכולתי לעשות אחרת. לא מזמן בקשו ממני לחתום על תיק חובש. היום אני יודעת מה צריך להיות בתיק חובש. אולי צריך דרך לניקוז חזה? אולי ציוד כירורגי? למדתי שצריך לדאוג לבד לדברים". ומה נותן כוח? "הילדים, התמימות שלהם... מתוך הצורך הבנתי שאם לא אטפל בעצמי לא אוכל לטפל בילדים. זה עוד מהכלים שאנחנו מקבלים בלימודי הסיעוד, לפני שאנחנו מטפלים באחרים שלמטפל יהיה נוח. 'להתאים גובה המיטה לגובה של המטפל' (כשמטפלים במטופל במיטה)".

יהונתן חג'בי ז"ל במקום שהכי אהב, עם הפרות ברפת של סבא

אז קח נשק ובוא להציל את יכני". כך באו קבוצות קבוצות של חברים להילחם על יכני. טופז הפנה לוחמים לכל בית שבו נשמעה זעקה לעזרה. הוא עצמו נפצע והמשיך לפקד מתוך בית החולים. חזר

וחובש הצליחו להגיע לבית של ההורים ואז הגיע גם אמבולנס איחוד הצלה. הייתה החיאה קשה. לא הצליחו להציל את יונתן. רק במוצאי שבת הצבא פינה את גופתו. שירן ובני משפחתה היו נצורים מעל 30 שעות בממ"ד. ביום א בצהריים פונו ההורים לעפולה, לבית של ביתם הדר, ושירן ומשפחתה לכפר מנחם, לבית קרובים. כל החללים, כולל יונתן, הועברו ל"שורה" (מחנה לזיהוי חללים שהוקם במיוחד למטרה זו לאחר אירועי ה - 7 באוקטובר 2023). שם הוא הפך לאלמוני ולקח שבוע לזיהוי DNA. יונתן נקבר במושב, נערך טקס מצומצם והם קיבלו אישור מיוחד לעשות את השבעה במושב הריק. היו שם 4 סוכות אבלים.

היו גיבורים ביכני, למשל, טופז חג'בי, הבן של אחד הנרצחים ביישוב, מג"ד בגבעתי. היה לו נשק אישי, אקדח. הוא היה בקשר עם אריאל הרבש"ץ ושניהם פנו לחברים ברמה האישית ברוח "אתה אוהב אותי?"

לשמר משפחתיות בתנאים ארעיים

רינת אברהם, RN, PhD, אחראית על הסימולציות, המחלקה לסיעוד, אוניברסיטת בן גוריון

מראינת: **אודיה כהן**, odeyac@bgu.ac.il

הנחיה שצריך לשים ממ"ד לעובדים ברפת, והחלטנו לסדר את הממ"ד שם. אין שם חשמל ותשתיות. היינו קצת שם, אבל חזרנו. ישבנו מחוץ לבית, כי בהדרגה נהיה חושך. כל הכבישים היו חסומים. אנשים מסעדי אמרו שיש קטסטרופה בכפר עזה (מרחק חמש דקות מסעד). אנשי ביטחון ורפואה מסעדי הלכו לעזור, והצטרפו ללחימה גם כאלה שבאו מבחוץ. דאגנו מאוד. מנהלת הקהילה הבינה מיד את סדר גודל האירוע, וכבר החלה לעבוד בשבת על המלון. ביום ראשון בערב הגענו למלון נבו בים המלח וקיבלנו חדרים. הרגשנו שדאגנו לנו מעל ומעבר והיינו אסירי

רינת אברהם, RN, PhD

חשמל. זהו מושב עובדים פתוח בלי גדרות, ויש מחבלים בסביבה. "איפה שהיינו לא היה ממ"ד. היה מאוד רועש. הייתה פעם

רינת גרה בקיבוץ סעד, ילידת הקיבוץ, נשואה עם חמישה ילדים, הגדול בצבא והצעיר בן 10. בשמחת תורה התארחו בשבת אצל חמותה במושב ליד אופקים. מהר מאוד התחברו לתקשורת. הם שמעו מה קורה בסעד. לרינת בני משפחה רבים בעוטף: הורים, אח ואחות שגרים בסעד, אחות בכיסופים, אחיינים בחולית ובאורים. הקשר עם אחותה לא היה רציף. הם ידעו שיש מחבלים ודאגו מאוד. בתקשורת הקיבוצית התחילו לעשות ריכוז של שמות ניצולים מהמסיבה בנובה שהגיעו לקיבוץ, ולהפיץ אותם כדי להרגיע את המשפחות. מתשע בבוקר רינת ובני המשפחה היו ללא

פילדלפיה. היותה חוקרת ונחקרת איפשרה לדייק את הצורך שהתעורר במלונות. חוקרי מעבדת האוכל נפגשו בזום אחרי כשבועיים. בדרך כלל הם עוסקים בביטחון תזונתי, אבל היא הצליחה להעביר את הצרכים הנוכחיים, שלאנשים אין את השליטה על מה קורה עם האוכל שלהם, על הכמויות, ובנוסף יש פגיעה מאוד משמעותית בתא המשפחתי ואין מרחב משותף.

היה רצון ליצור מרחב פרטי לבישול ואכילה מעבר למלון. הרעיון לעשות את זה בתוך משאית הגיע מתוך הארעיות. בסיוע גורמים חיצוניים, הקימו שתי משאיות שבכל אחת מטבח מצויד - בשרי וחלבי. בנוסף, הם דאגו לשים מקרר בכל קומה כדי לתת אפשרות לאוכל אישי. רינת גאה בפרויקט הזה, הוא מאוד משמעותי והתפתח לקהילות נוספות. זה תהליך מקיים שמשמש גם לקשר בין משפחות, וגם לבני נוער ולחבר'ה אחרי צבא. זוהי נקודת חיבור ←

ואז התחלתי להרגיש שאני מאוד רוצה לחזור, וגם המערכת נהייתה יותר ממוסדת והיו צריכים אותי פחות".

רינת מתארת שזה היה מאוד מאתגר, ברמה הפיזית והמנטלית, להחזיק את התא המשפחתי בשלושה חדרים נפרדים. אין חלל משותף, אין זמן משותף, כולם הולכים עם חברים. כשאתה יוצא מהחדר, אתה ישר בחלל המרכזי עם כולם. טשטוש גבולות מטורף. "אתה מרגיש שאתה והמשפחה מתפוררים. נפגשתי עם הילדים פעם אחת ביום, ביציאה/כניסה לחדר אוכל. החלטנו לעבור דירה גם כדי לחזור למקום קרוב יותר. ההחלטה הייתה נכונה, אבל מאוד מורכבת. עדיין לא הצלחתי להיפרד מהתואר המפוקפק של להיות מפונה, עם תחושת תלישות וזמניות".

משאיות אוכל

רינת עושה את הפוסט-דוקטורט שלה במעבדת האוכל המשותפת לביה"ס לבריאות הציבור, אב"ג, ולמעבדה בדקסל,

תודה, אבל אז הבנו את המגבלות של המלון עם המרחק ותחושה של חוסר ודאות אינסופי. מה קורה איתנו, עם הילדים, עם העבודה. ההתארגנות במלון הייתה משולבת. מי שהביע רעיון מסוים, מינפו את זה".

"מהר מאוד הבינו בקיבוץ שחייבים לתת מענה בריאותי למפונים שיצאו מהבית בלי תרופות ובלי ציוד רפואי. הבעיות הרפואיות היו מאוד משמעותיות. מכבי החליטו שיקימו את המרפאה במלון נבו. במקביל להקמה של המרפאה, הרבה אנשי מקצוע הגיעו באופן פרטי, מכון דואט, משרדי הרווחה והבריאות. התפקיד שלי כאחות היה לווסת ולתכלל את הפעילות. בערך לאחר חודש הבינו שצריך לפעול דרך הצינורות המקובלים, בעיקר כדי שיהיה תיעוד שיאפשר רצף טיפולי בהמשך. דבר היה תלוי בדבר. אנשי החוסן יכלו לעבוד כשהיה ביה"ס. בסעד בנו ביה"ס לאחר שלושה שבועות, וזה איפשר לאנשים לעבוד. ניסיתי לחזור לעבודה באקדמיה. זה היה מאוד קשה לעבוד על איזה מאמר תלוש...

מכנים אוכל של בית: מיזם קיצ'ן טראקס למפונים במלונות

שיצרת קשר משפחתי וקבוצתי. פעילויות שנוצרו במשאיות נתנו מענה להרבה מאוד צרכים, נתנו תחושת ביתיות בין-דורית ושכונתית. זה חיזק את חוסן הקהילה. כיום רינת מתגוררת עם משפחתה בירושם.

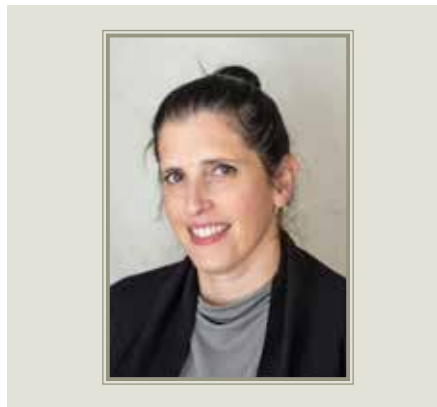
לדבריה, המשפחה והחברות לעבודה ולחיים נותנות לה כוח. כל יום שהיא שומעת שהילדים עשו משהו נורמלי נותן לה כוח. השגרה ואנשים בקהילת סעד נותנים לה הרבה כוח. "המצב הנוכחי מאוד קשה,

שכל אחד נמצא במקום אחר. פתאום מעריכים מה היה לנו, את הקהילה. האם הכל יתפרק? מה יהיה עם השכנים שלנו מיישובים אחרים? תהיה עוד הרבה עבודה לבנות את מה שהיה".

פליטות

שרון ניסן, RN, MA, מדריכה קלינית ומורה במחלקה לסיעוד, אוניברסיטת בן גוריון

מראיינת: **אודיה כהן**, odehyac@bgu.ac.il

שרון ניסן, RN, MA

שרון בת קיבוץ ברור חיל, מתגוררת כל חייה בקיבוץ עם המשפחה המורחבת, נשואה לגור ולהם שלושה ילדים. היא מחוברת לקיבוץ בצורה בלתי רגילה, למצב התודעתי של הקיבוץ - משפחה אחת גדולה מאוד. אירועי ה-7 באוקטובר התרחשו אחרי ערב שיא ארוך מאוד, שנמשך לתוך הלילה. היה ירי ללא הפסקה. "הייתי מאוד עייפה", היא אמרה. "התחלנו לקבל סרטונים משדרות, ואז התחיל ירי נק"ל (נֶשֶׁק קָל) מסיבי. העברנו את הילדים לממ"ד והתחלנו לראות טלוויזיה כדי להבין מה קורה. לא באמת הבנתי את גודל האירוע, וזה היה מזל כי אחרת לא הייתי מתפקדת". השגרה של הבית נשמרה, ואז התחילו להגיע הסרטונים מיישובי העוטף. "יש לי בן דוד שגר בכפר עזה. לקחנו סכינים גדולות למקרה הצורך".

"בקיבוץ אמרו להישאר בביתם ויעדכנו אותנו בהתאם. את הילדים השארנו בממ"ד. בדיעבד אני יודעת שלא היה אפילו נשק אחד בנשקיה, היו אקדחים. לקחו שלושה נשקים ארוכים מחיילים סדירים. הרבש"ץ שלנו יוצא ימ"מ (היחידה הלאומית המיוחדת ללוחמה בטרור). הוא העמיד אנשים עם אבנים על הגגות, בקבוקי תבערה מאולתרים ואקדחים. יש כאלה שאומרים שזה הציל אותנו, כי מחבלים שראו שיש שומרים על הגגות העדיפו לא להיכנס ליישוב. אנו שומעים כל הזמן הכל ובעוצמה".

"לקראת שבע בערב גור מודיע לי שאנחנו עוזבים את היישוב. 'אני לא יודע מה יהיה בלילה. אין לנו נשק, אין אמצעי ראייה', הוא אמר. ישבתי ולא הצלחתי לארוז. אחרי שעה הוא נכנס לחדר וראה שאני לא זזה. לבסוף, פשוט לקחתי את סל הכביסה ושפכתי למזווה". שרון המשיכה לתאר: "במהלך כל היום ראינו את הסרטונים ושמענו את היריות הבלתי פוסקות. התחלתי לחשוב כמו מחבל. מאיפה אפשר לפרוץ ולהיכנס לבית? בהדרגה הבאנו את כל הרהיטים של הסלון ליד הדלת. כל כך פחדנו". בסביבות שמונה וחצי רשמו שיש ציר אחד פנוי - צפונה. הם יצאו, חגרו את הילדים מאחור והתחילו לנסוע למעגן מיכאל. רעש מטורף מבחוץ של ירי, ואז אזעקה. "הילדים צעקו כמו חיות פצועות. אף אחד לא מצליח להתנתק מהחגורות. שכבנו כולנו על הרצפה, אני עליהם, ואז התפרקתי והתחלתי לבכות. עוברות כמה דקות ואני מתעשתת, ואנחנו נוסעים. לפני הנסיעה

אני כותבת לקורן (סימן טוב חזות): 'מה שלומך? איך אתם?'. היא שולחת לי: 'כל הקיבוץ הרוס ואנחנו בסדר'. איכשהו אני נרגעת. ביציאה מהקיבוץ אני מבינה את גודל האירוע. כמויות שלא ראיתי בחיים של אמבולנסים, אינסוף כתבים ומצלמות. בפחד גדול אנחנו יוצאים ונוסעים מהר מאוד, ונתקעים בכביש 6 בפקק ארוך ארוך של אנשים שנמלטים מהדרום. הגענו באחת וחצי בלילה למעגן מיכאל, שם מחכה לנו כל המשפחה של גור. כשאנחנו רואים את המשפחה אני מתפרצת בבכי מפורק, בקול שלא הכרתי. מצוקה מטורפת. לאט-לאט אני נרגעת. גיסי מסתכל עלי במבט של 'שרון', את יותר חזקה ממה שאת חושבת".

"ואז מתחילה תקופת הפליטות שלנו. במעגן מיכאל היו כ-300 אנשים מפונים. אירחו אותנו בצורה מדהימה, אבל גרנו בחדרונים. זה היה מאוד קשה. בשבוע הראשון אני בוכה כל הזמן. כעת אנחנו מתחילים לחשוב שנותקף מהצפון. לקראת סופ"ש, בשבת, אנחנו יורדים למשפחה שלי באילת. מאוד קשה לי להיות נטל. היינו אצל אחות של אימא שלי, היא כמו אימא שנייה שלי. זה היה מאוד כיף, ואחרי שבוע הצלחתי לצבור קצת כוחות. לא רציתי להכביד ועברנו לקיבוץ קטורה, שם היה לי קשה מנשוא. האנשים שם היו מדהימים, אבל נתקפתי בפחד לא מובן. לקראת יום רביעי החלטתי שאנחנו חוזרים

מרגישים כמו לפני ה-7 באוקטובר, ואנחנו מפחדים מאוד. לא מרגישים בטוח".

מה נותן לך כוח? אני שואלת את שרון. "בתקופה הזו גיליתי המון דברים שאני אומרת עליהם תודה. המשפחה שלי היא עוגן גדול עבורי, פתאום גיליתי את הכוח שנותנת לי החברות במחלקה. הרגשתי שהכילו אותי, שאם אני אפול מישהו יתפוס אותי. זה נתן לי כל-כך הרבה כוחות".

בטוח ואנחנו מחליטים לעזוב. אנחנו מגיעים לירושלים, שם שנינו לא מרגישים בטוח. הקרבה לשכונות הערביות, הקולות והמואזין מותירים בנו תחושת חוסר ביטחון ובהלה. אנחנו נוסעים חזרה למעגן מיכאל. במשך שבוע שלם הילדים שלי לא מוכנים לעשות דבר, והם יושבים ובוכים באבל. אנחנו חוזרים הביתה. מאז אנו בבית. המצב לא פשוט. במידה מסוימת אנחנו

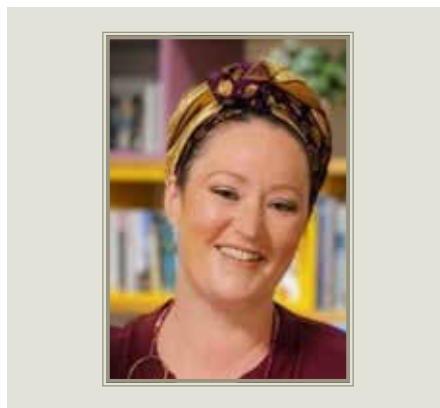
הביתה, שאני חייבת את הבית. הכל הרגיש לי מלוכלך ומגעיל. הרגשתי שאני לא יכולה יותר. העמסתי את כל הציוד שלנו וארזתי את האוטו. הבעל של אימא שלי הגיע לבקר אותנו והביא לנו בגדי חורף. היה לנו המון ציוד. אנחנו מגיעים הביתה, והקיבוץ נראה כולו כמו בסיס צבאי. הילדים היו באושר עילאי. ביום הראשון בישלתי במשך שש שעות. אחרי יומיים גור לא מרגיש

חשוב לי שידעו איזה עם מדהים יש לנו

שירה הופמן, RN,BN, מדריכה קלינית, המחלקה לסיעוד, אוניברסיטת בן גוריון בנגב

מראיית: **שלומית פס**, pass@post.bgu.ac.il

במהירות". בטירת צבי הם התקבלו בחום רב בקרב תושבי המקום. "נתנו לנו הרגשה טובה ורצו לעזור בכל מה שיכלו. לאחר כשבוע התחילו לפנות את תקומה בצורה רשמית. חשבנו שאם יש אנשים שעדיין לא התפנו, זה אומר שלא היה להם לאן ללכת. לכן החלטנו להישאר עוד בטירת צבי ולא להצטרף לפינוי של תקומה, כדי לא לתפוס חדרים לאנשים שצריכים אותם יותר מאיתנו". שירה מתארת בפשטות את ההחלטה האצילית שקיבלו כמשפחה, שגם בתוך המצב הזה הם מצליחים לחשוב על אנשים אחרים. "לפני כשלושה שבועות הרגשנו שהילדים צריכים מסגרות, ומכיוון שלא היינו רשומים תחת פינוי רשמי לא יכולנו להיכנס למסגרות שהוקמו באזור. לכן חיפשנו מקומות נוספים ומצאנו באילת מוסדות זמניים שהקימה המועצה, ובינתיים אנחנו כאן". לסיום אני מבקשת משירה שתגיד לי מה נותן לה כוח. שירה מתארת את עם ישראל. "התלבטתי אם לשתף בסיפור שלנו", אומרת שירה, "לא תמיד פשוט לי לחשוף ולהיחשף, אבל גם חשוב לי שידעו איזה עם מדהים יש לנו. לכל מקום שאנחנו הולכים אנחנו מרגישים שאנשים איתנו".

שירה הופמן, RN,BN

גם מהמטרה וגם מהישוב, היו פרושים בשער הישוב, וכנראה שהמחבלים החליטו לדלג על תקומה כשהם ראו שער סגור עם כוחות רבים שמפטרלים".

אנחנו ממשיכות לדבר על הרגע שבו היא מבינה שצריך לצאת מתקומה למקום אחר. "התקשרנו לטירת צבי, כי זכרנו שיש שם חדרי אירוח. חשבנו שנלך רק לכמה ימים, אפילו בגדים לשבת לא ארזנו". גם הכניסה לאוטו והיציאה לדרך לא עברו בקלות. "הצלחנו כל פעם לצאת מהממ"ד לארוז קצת דברים. ניצלנו הפוגה כדי להיכנס לאוטו, ובדיוק הייתה התראה על כלי טיס לא מזוהה אז חזרנו חזרה לממ"ד, עד שהצלחנו להגיע לאוטו וישר נסענו

את שירה, נשואה ואימא לשישה ילדים המתגוררת במושב תקומה מזה כ-17 שנים, אני פוגשת לשיחת זום מחדרה הזמני שבמלון באילת, בסוף דצמבר 2023. שירה עבדה במשך כ-11 שנים כמנהלת מרפאה בנתיבות, וכשקיבלה הצעה ללמד ברקנאטי מיד הצטרפה לצוות מתוך תחושת שליחות להכשיר את הדור הבא וללוות אותו למשימה הגדולה להיות אחים ואחיות. "בשבת התעוררנו לקול "צבע אדום", מתארת לי שירה כשאני מתחילה לשאול על אירועי ה-7 באוקטובר. "מכיוון שאנחנו גרים ליד סוללת כיפת ברזל, שמענו את היירוטים יוצאים ונכנסו לממ"ד. בעלי, שבכיתת כוננות, התחיל לקבל הודעות לפלאפון שלו. כך הבנו שזה לא עוד הסלמה כמו שהתרגלנו, אלא משהו בסדר גודל שונה". כשאנחנו ממשיכות לדבר על השעות האלו בשבת, שירה מתארת פחד קיומי. "יש פחד לעבור בסלון כי יש חלון גדול ויפה, שאת מבינה שיכולים לירות עלייך ממנו. גם בסוכה את חושבת שיכול להסתתר מחבל". את מה שקרה בתקומה שירה מתארת כ"נס של תקומה". "בתקופה האחרונה היו בתקומה אירועי גניבות, בעיקר בשבתות וחגים, ולכן החליטו בשבת הזאת לקיים מארב לגנבים. המון כוחות,

כוח הכביסה

שלומית פס, RN, BN, מדריכה לסיעוד, המחלקה לסיעוד באוניברסיטת בן גוריון, אחות מוסמכת ביחידה לטיפול נמרץ פגים בסורוקה
מראיית: **אילנה ליבשיץ-ריבן**, livshiz@bgu.ac.il

"מכתב הוקרה ופניקים ל'כוח כביסה' ערד"

שלומית פס, RN, BN

רונית, נסעו למלון מפונים בים המלח ודרך פיקוד העורף ביקשו להוריד שקיות כביסה עם טלפון ושם המלון. במקביל, שלומית פתחה קבוצת וואטספ בשם "כוח כביסות", ורבים מקהילת ערד התנדבו לכבס את בגדי המפונים.

בהתחלה זה היה כל יום, אחר כך שלוש פעמים בשבוע שיונתן ורונית נסעו למלון לאסוף ולהחזיר כביסה, ושלומית ארגנה את כל הלוגיסטיקה של הכביסות בערד. באהבה ובתשומת לב החזירו למפונים את הבגדים נקיים ומקופלים, ובשקיות הכניסו צ'פרים (שוקולדים) ושלומית ויונתן נהגו להוסיף גם מכתבי חיזוק והוקרה לכל המתנדבים והמתנדבות המכבסות. בין מתנדבי הכביסה היו גם חסידות גור, "גורניקיות" שלומית קראה להן. קהילת גור היא קהילה מאוד סגורה. הם הושיטו יד ויצרו קשר וביקשו לעזור.

במקביל, יונתן חשב שהגיע הזמן שבמלונות יותקנו מכונות כביסה, שאנשים יוכלו לעשות לעצמם את הכביסה שלהם. יחד עם יאיר מעיין, מתמודד לראשות העיר ערד, גייסו תרומה של מכונות כביסה ממנכ"ל אלקטרה. "כוח כביסה" הסתיים בערך באמצע נובמבר. במהלך הפעילות של "כוח כביסה" נוצר פסיפס של אנשים שונים שעזרו וחיזקו אחד את השני. "מלחמה זה דבר קשה", מסכמת שלומית, "ניסיתי לחפש מקומות של אור כדי שיהיה לי אור".

שלומית פס, בשנות השלושים לחייה, נשואה ליונתן ואימא לשלושה ילדים, הקטן ביניהם נולד לפני כחצי שנה והגדולה בת שש וחצי. שלומית ויונתן פעילים במרכז הצעירים בערד. בשיתוף העירייה הם פועלים באופן יזום לפיתוח העיר, ושייכים לקהילה דתית ומגובשת. גם בערד ה-7/10/2023 התחיל באזעקה. כולם הלכו למקלט ולאט-לאט התחילו להבין מה קורה. במוצאי שבת, כאשר כולם פתחו את הטלפונים הסלולריים, "התחברנו ועשינו סוויץ", ונכנסנו לאיזו עשייה, שלומית אמרה. חלק מהמפונים מהעוטף עברו לצימרים באזור. חלק מהמפונים ממש פחדו לצאת מהצימרים, היו מכונסים, והיה צריך להביא אליהם הכול. קבוצות הוואטספ הקהילתיות של ערד התחילו להתארגן לעשייה.

עלו המון צרכים. ארוחות משפחתיות, כביסה, עזרה עם הילדים של הורים במילואים. כל יום עלו בקשות לפעילות נדרשת והתחילו להתארגן לעשייה. שלומית מתארת את הפעילות שלהם בערד בשתי קטגוריות: "אנחנו יוזמים" ו"מענה לבקשות". בשבוע הראשון של המלחמה שלומית הקימה קייטנה לילדים להורים מגויסים מערד, אצלה בבית. יחד עם בנות שירות ברווחה של ערד, שאותן הכירה ואירחה בערבי שבת, הם עזרו בפירוק סוכות, טיפול בכביסות של מפונים, הכנת ארוחות למשפחות מפונים בערד ואפילו בארגון יום הולדת לילד בן 3 מילדי המפונים. בשבוע השני יונתן, עם חברת קהילה נוספת

אחות בקהילה קולטת מפונים

איילה כץ, RN, MN, מרכזת החטיבה לבריאות האישה, אחראית על ה"סיעודן" - פלטפורמה התנדבותית של סטודנטים התומכים בסטודנטים בתואר הראשון במחלקה לסיעוד, חברת צוות חירום יישובי

מראיית: **אודיה כהן**, odehyac@bgu.ac.il

אנחנו נמצאים יחד, גם המשפחה הגרעינית וגם המורחבת, התנדבות משפחתית בצומת גילת במתחם פינוק לחיילים. בנוסף, קבוצת נשות המילואים בכרמים, חבורת הלביות שדואגות לכל הפרטים. ארוחות, בייביסיטר והמון פינוקים ודאגה אחת לשנייה."

איילה כץ, BN, MN, CNM

איילה ובעלה אבישי הגיעו לדרום בעקבות הלימודים באוניברסיטת בן-גוריון. אחרי מספר שנים מצאו את מקומם בקיבוץ כרמים, צפונית לבאר שבע, שם הם מתגוררים למעלה מ-17 שנים. מדובר בקיבוץ מעורב ומתחדש. כיום מתגוררות בקיבוץ כ-100 משפחות. לאיילה ואבישי ארבעה ילדים, מגיל עשר עד 17.

ב-7 באוקטובר הם היו בביתם. איילה מספרת כי התעוררה בבוקר ושמעה פיצוצים רבים, שייחסה אותם למחצבה של טנא עומרים. לאחר שהבינה כי אירוע משמעותי מתרחש, התחברה כחברת צח" לקבוצה ולהתארגנויות בקיבוץ. אבישי, קצין נפגעים במילואים, גויס גם הוא בשמחת תורה ונמצא במילואים עד היום, במשך כארבעה חודשים. מהרגע שצוות צח" נכנס לפעילות, הם ניסו לבנות תמונת מצב ולנסות לסייע ככל הנדרש. במוצאי שמחת תורה הגיעו לצימרים בקיבוץ כ-15 משפחות של מפונים מנחל עוז, שנמצאות בקיבוץ עד היום. מהרגע שהם הגיעו איילה מתארת הירתמות קהילתית מדהימה, החל מהדברים הטכניים של דאגה לבגדים למבוגרים ולילדים, אוכל וארוחות חמות, משחקים לילדים ועד להתערבויות וטיפולים. נעשו מאמצים מאוד גדולים לתת מעטפת חמה ותומכת ככל האפשר.

כלל הרופאות והרופאים המתגוררים בקיבוץ גויסו לצה"ל, והאחיות הרפואיות הועברה לאיילה. היה צורך להתארגנות זריזה. בהתייעצות עם מומחי תוכן ועם גורמים רלוונטיים ברשות המקומית, איילה הקדישה שעות אינסופיות לבניית מענה רפואי הולם לקיבוץ למקרה שיידרש.

באחריות אין קץ היא ארגנה ודאגה לציד חבישה, החייאה, אלונקות, נזלים, תאורות חירום, מזרונים, בלוני חמצן וחלוקת הציד בין החובשים. בנוסף, היא ארגנה הכשרות ותרגילים של צוותי הרפואה. היא הכינה סרטונים וקבצים עם מידע נגיש וזמין לתפקוד במצבי חירום בהם לא היו מתורגלים. במקביל, נוצר הצורך לתת טיפול רפואי ראשוני למתגוררים כעת בקיבוץ, תושבים ומפונים שהגיעו - ילדים, נשים, חיילים, אבות שנלחמו, ילדים שנפצעו - גם בטיפול האקוטי לאחר ההגעה, שכלל בעיקר הרגעה ותמיכה, וגם ברפואת שגרה.

כיום איילה מתארת שגרה בקיבוץ. המפונים גרים ביחד איתם והשתלבו במסגרות. מבחינת ענייני הרפואה, הטיפול כבר עבר לידי הרשויות ומרפאות השגרה. כעת איילה משמשת כאחראית אקדמית לענייני משרתי המילואים במחלקה לסיעוד בבן גוריון, בנוסף למשימות השגרה. באחריות האופיינית לה היא מקדישה למציאת פתרונות מיטביים אינסוף שעות. לשאלתי מה נותן לה את הכוח, היא מתארת את הילדים והמשפחה שלה. "הזמנים שבהם

להיות בקו הראשון במענה הרפואי

ד"ר יגאל פלכט, RN, Ph.D מנהל בית הספר למקצועות הבריאות הקהילתיים ע"ש רקנאטי, אוניברסיטת בן גוריון בנגב, אח במלר"ד סורוקה מרכז רפואי אוניברסיטאי, plakht@bgu.ac.il

מראיינת: **אילנה ליבשיץ-ריבן**, livshiz@bgu.ac.il

גרמו לו לחשוב שמשהו בקנה מידה שונה מתרחש, אולם במהלך המשמרת יגאל לא פתח את החדשות ורק בסיום המשמרת הבין שהיה מדובר באירוע טרור המוני עם הרוגים רבים. יגאל מציין את שיתוף הפעולה המעולה בין אנשי צוות מעורבים ומחויבים, ללא קשר לרקע שלהם, שפעלו יחדיו להצלת חיים. הוא רואה בכך את ייעודו ובטוח שתרגם את חלקו באותו יום קשה. "אני יודע להגיד לעצמי איפה אתה היית בשביעי באוקטובר, הגשתי עזרה והצלתי חיים".

(לראיון המלא עם ד"ר יגאל פלכט, ראו: "ארץ" - אירוע טקטוני").

ד"ר יגאל פלכט, RN, Ph.D

אחרי יקיריהם, מכר פרמדיק שהגיע מזירת האירוע ונראה במצב של (PTSD post traumatic stress disorder). כל אלו

יגאל, מנהל בית הספר למקצועות הבריאות באוניברסיטה, מתאר את חוויותיו כאח במלר"ד סורוקה במהלך אירועי הטרור הקשים ב-7 באוקטובר 2023. בבוקר אותו יום, יום לאחר יום הולדתו ה-52, הוא קיבל טלפון על אירוע רב נפגעים (אר"ן) בבית החולים. הוא הגיע למלר"ד (מחלקה לרפואה דחופה) והוצב לעבוד במיון הכירורגי. למלר"ד הגיעו צוותים רבים שהתמודדו עם אין סוף גלים של נפגעים. יגאל מתאר את חוסר הוודאות ששרר. זרם בלתי פוסק של פצועים מסוגים שונים, חדר הטראומה פעל בשיא, משפחות שהתדפקו על דלתות המלר"ד בחיפוש

סיכום

לא נוכל לסיים בלי לציין את ההתמודדות אותה חווים הסטודנטיות והסטודנטים במחלקה לסיעוד. חלקם התעמתו עם מחבלים, אחרים ניצלו מפסטיבל נובה, רבים ורבות מפונים מבתיים. מביניהם היו שחוו אובדן אישי יקר של בני משפחה. סטודנטיות וסטודנטים התנדבו מהרגע הראשון. שישים מהם עבדו במתכונת חירום בסורוקה, אחרים ואחרות התגייסו לחברה האזרחית ולמילואים, חלקם מגויסים עד היום הזה. אנו זוכות לגדל את הדור הבא של האחיות והאחים, שכבר כעת משמשים/ות כדמויות מקצועיות בקהילה, והם יהיו המגדלור של הדור הבא. הלוואי שרק בזמנים טובים.

השני הופיעו תעצומות רוח ענקיות, וזהות מקצועית אחת חדה וברורה של האחיות והאחים המחוברים לייעוד המקצועי שלהם - להציל חיים ולשפר בריאות. יהיה אשר יהיה הסיפור האישי, בכולם ניכר שהזהות המקצועית הניעה את אנשי הסגל לפעולה מקדמת בריאות במובן הרחב, תוך הערכה של הצרכים במשפחה ובקהילה. אנשי בריאות, ובעיקר אחים ואחיות, מכירים את הצרכים, המנהגים, השפה והניואנסים של הקהילה בה הם חיים, ובזמן חירום הידע הזה חיוני למתן מענה מיטבי. בכל אחד מהסיפורים, בימים של אובדן גדול, כל אחת ואחד מהמוראיינים היה מגדלור לקהילה שלו.

מאמר זה מתאר את אירועי ה-7 באוקטובר כפי שחוו חלק מחברות וחברי המחלקה לסיעוד באוניברסיטת בן גוריון בנגב. מעבר לאלו שרואיינו, חשוב לנו לתת מקום גם לנעמה חוברה, שאחיה עדו נהרג בעת שנלחם במחבלים וסייע בהצלה של קיבוץ סופה. כיום היא מפונה עם בני משפחתה ומתגוררת באזור המרכז; גילי טפר-לוסטאהאוס מקיבוץ דורות, הנמצאת אף היא באזור המרכז; רוני מאירוביץ מקיבוץ נחל עוז שפונתה לאחר לחימה קשה למשמר העמק; וכרמל כהן שעבד אף הוא במלר"ד סורוקה בשבת ההיא. בראיונות עלה שבר גדול, אובדן גדול. אחד הביטויים שחזרו על עצמם שוב ושוב היה הזמן הרב שנדרש להבין את גודל האסון. מן העבר

ביבליוגרפיה

The Israel Defense Forces (17.10.2023). What Happened in the October 7th Massacre? <https://www.idf.il/en/mini-sites/hamas-israel-war-24/all-articles/what-happened-in-the-october-7th-massacre/>

אר"ן - אירוע טקטוני

שיחה עם ד"ר יגאל פלכט על אירועי ה-7 באוקטובר

יגאל פלכט, RN, PhD, מרצה בכיר, מנהל בית הספר למקצועות הבריאות הקהילתיים ע"ש רקנאטי, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב, ואח במחלקה לרפואה דחופה (מלר"ד), סורוקה מרכז רפואי אוניברסיטאי, כללית.

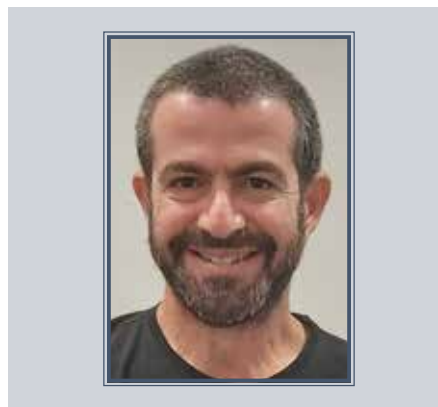
מראיית:

אילנה ליבשיץ-ריבן, RN, PhD, מורה בכירה, המחלקה לסייעוד, בית הספר למקצועות הבריאות הקהילתיים ע"ש רקנאטי, אוניברסיטת בן גוריון-בנגב, ואחות ביחידת האיכות, סורוקה מרכז רפואי אוניברסיטאי, כללית.

סופר/ת מכותבת: plakht@bgu.ac.il, livshiz@bgu.ac.il

הוא לקח את הרכב של המשפחה ונסע. בד"כ הוא נוסע לעבודה בקורקינט חשמלי. הפעם נסע ברכב. הוא גר במרחק של כ-10 דקות נסיעה. הוא לא זכר ששמע משהו על האירוע בנסיעה לבית החולים. חשב לעצמו שבטח היה צבע אדום ונפגעו אנשים. כשהגיע למיון הוא לא ידע דבר, ואי-הידיעה תלווה אותו לאורך השעות הבאות. במלר"ד כבר היו המון אנשי צוות. זה היה צפוף, כי באר"ן מזמינים צוותים מכל הסקטורים: מזכירות, עובדות סוציאליות, רוקחות, צוותי סיעוד ורפואה. צוות מגיע מהבית ויורד ממחלקות האשפוז למלר"ד, ומצוותים אותם לאתרים שונים. יגאל הופנה למיון הכירורגי.

במיון הכירורגי טופלו פצועי טראומה מהאירוע. "אבל לא הקשים ביותר", הוא אומר, "אלו מגיעים לחדר הטראומה. אלו שהגיעו למיון הכירורגי, עם מצבים כגון פציעה בירך, היו בימי שגרה מגיעים לחדר טראומה. באותו יום, מי שלא היה זקוק להחייאה או התערבות פולשנית מצילת חיים הועבר למיון כיורוגי". היה מלא צוות ממחלקות אחרות. היו במיון הכירורגי לפחות 10 אחיות מחוץ למלר"ד, 2-3 אחיות וסגנית מנהלת הסיעוד של מלר"ד, טטיאנה שניידר, שניהלה את האתר. טלי שורר (ד"ר טלי שורר, מנהלת סיעוד חטיבה כיורוגית) מאוד עזרה בניווט המטופלים.

ד"ר יגאל פלכט, RN, Ph.D

למחרת, ב-6:30 בבוקר, אזעקה ונכנסים לממ"ד. "אנחנו רגילים", הוא אומר. היו לו תוכניות ללכת לאימון, אבל בשמונה בבוקר התקבלה שיחת טלפון מסורוקה. יש אר"ן (אירוע רב נפגעים). "זו הקלטה", הוא מסביר, "הקלטה של מישהו עם קול קודר. לרוב, כאשר מתרגלים אר"ן בבית החולים, הקול המוקלט נשמע רגיל. לא הפעם. הפעם נשמע קול קודר". אר"ן מחולק לרמות 1, 2 או 3, תלוי במספר הנפגעים הצפוי ומספר אנשי הצוות שנדרש. כל אח ואחות משייכים לאר"ן 1, 2 או 3, לפי הניסיון וקרבת מקום המגורים. מי ששייך לאר"ן 1 עושה גם אר"ן 2 ו-3. יגאל שייך לצוות המצומצם שעושה אר"ן 1, 2 ו-3.

ברגע שיגאל קיבל את ההודעה הוא התלבש, לקח תפוח ויצא אל בית החולים.

את יגאל פגשתי לשיחה על אירועי ה-7 באוקטובר בינואר 2024, כשלושה חודשים אחרי השבת ההיא. את לימודי התואר הראשון הוא סיים באותו בית ספר בשנת 1998. מאז הוא משלב עבודה במלר"ד סורוקה עם קריירה אקדמית, מחקר והוראה. העבודה בבית החולים חשובה לו, הוא אומר, מבחינה מקצועית והוראתית. גם אשתו אחות מוסמכת, ולהם שלושה ילדים - בנות 14 ו-16, ובן 18, ממש לפני גיוס. עם עצמו הוא שלם, הוא אומר, בעניין הזה של לעבוד יום בשבוע במלר"ד. הוא מאפשר לשבץ אותו בשבתות ובחגים, היכן ומתי שצריך. "מורעל, לא מוותר", הוא מעיד על עצמו, אך לעיתים הוא צריך להסביר למשפחה למה אין חופש בשבת או בחג, ולהסביר למשפחה זה יותר מאתגר. "אבא הולך להציל חיים", הבת הקטנה שלו למדה להגיד מגיל צעיר מאוד כשהוא יוצא. היא מבינה ומעריכה. היא נוהגת לשים לו בתיק צעצוע קטן, מין בובת כיס, בכל פעם שהוא יוצא למשמרת, במשך שנים, עד היום. המשפחה מכילה, מעריכה ומבינה, לרוב. הבת הגדולה אפילו חושבת על עתיד מקצועי בתחום.

"ספר לי על השביעי באוקטובר שלך", ביקשתי. "את השביעי באוקטובר צריך להתחיל בשישי באוקטובר. זה היה יום ההולדת ה-52 שלי, חגגנו בפורום משפחתי".

הלכה המשמרת", הוא אומר בחצי חיוך, "לא כך היה הפעם. ב-7.10 ה-MO זרם כמו מים". זה טוב, אמרתי לו, זה סימן שטיפלתם היטב בפצועים ושהפחתם כאבים. "כן", הוא אמר באיטיות, תוך כדי מחשבה.

"הרבה דברים לא היו רגילים". יגאל מעיד על עצמו שכבר חווה כמה אר"נים. ראשית, לאירועים כאלו יש התחלה וסוף. בסוף אירוע מארגנים את הציוד ואת המיון מחדש. "ופה", הוא אומר, "זה פשוט לא נגמר. אתה עובד 30-40 דקות עם מאסה גדולה של פצועים, ולרגע המיון נראה ריק ואתה אומר לעצמך 'הנה, זה נגמר', ותוך רגע עוד גל מגיע. וכך לאורך כל השעות, וגם אחר כך, במשמרת שבאה להחליפו". בכל אירוע חשובה הוודאות, ופה לא היה סוף. לא הייתה וודאות לגבי מסגרת הזמן. "כמה זמן אתה יכול להיות בשיא שלך?". למעשה, הצוות ממשמרת לילה בין ה-6-7 באוקטובר הוא שספג את הגל הראשון, כשהאר"ן רק נפתח, הוא נזכר. יגאל הגיע אחרי, כשהמיון כבר היה ערוך.

בנוסף, לאר"ן יש אופי מסוים, הוא אומר. נניח, הפצצה, צבע אדום. הפצועים הם תושבים, או למשל חיילים שמגיעים משדה קרב. פה התמהיל היה כל הזמן שונה. פעם צעירים ופעם חיילים ופעם מבוגרים ומלא פעימות. ואופי הפציעות: ירי בכתף, ברגל, רסיסים, שברים. זה הכל טראומה, אבל סוג הפציעות היה מגוון. כל פעם משהו אחר. הוא לא הקשיב לחדשות במהלך המשמרת. מבחינתו הוא היה מרוכז בעבודה ב-100%.

התופעה השנייה שגרמה ליגאל לחשוב על השונות של האירועים הייתה העובדה שבחדר טראומה פעלו בלי סוף גם כן. יש 6 עמדות בחדר הטראומה, שאפשר להכפיל כשנדרש. ביום הזה הייתה כמות שיא של פצועים בחדר טראומה. "ואני כל הזמן ראיתי שרצים עם אלונקות מחדר

טראומה ל-CT, לחדר ניתוח. צוותים רצים כמו רכבת. וגם על זה שאלתי את עצמי. זה היה מאוד-מאוד מוזר".

ודבר שלישי שגרם לו להבין שמשוהו מאוד שונה מתרחש שם בחוץ, היה המפגש מקרי עם פרמדיק של מד"א (מגן דוד אדום) מחוץ למלר"ד. הוא היה נראה מוזר, לא בפוקוס. כמו אדם ב-PTSD (Post-Traumatic Stress Disorder). יגאל ניגש אליו ושאל לשלומו. הוא אמר: "חזרתי עכשיו מהזירה". זה היה בסביבות 12 בצהריים. יגאל הושיב אותו, נתן בקבוק מים וביקש מהעובדת הסוציאלית שתיגש אליו. אחרי זמן מה הוא חיפש את יגאל במלר"ד במשך כמה משמרות, רצה להגיד תודה.

בהמשך התחילו להגיע משפחות, לדפוק בדלת האחורית ולשאול האם יקיריהם במלר"ד. "לא הבנתי שיש אירועים טרגיים ושהרבה נחטפו". לקראת סוף היום התחילו לחפש אנשים בוואטספס של צוות המלר"ד. מחפשים קרובים וחברים של אנשי הצוות. אפילו אשתו שאלה על חברה (בסוף הסתבר שהיא נהרגה). בסביבות 15-16 בצהריים מישו מהצוות לקח על עצמו לרכז את כל שמות האנשים שהצוות מחפש, וללכת לבדוק באופן מסודר. היו המון אלמונים. בהתחלה שמו ידון עם 'אלמוני' כשלא ניתן היה לזהות בקבלה, ואחר כך עושים זיהוי ומשנים פרטים. היה צריך להודיע למשפחות. היו קטינים. הפקידות והעובדות הסוציאליות מאוד עזרו, ויש גם 'רשמים' (שהתפקיד שלהם כולל רישום וזיהוי).

"בשמונה בערב בא להחליף אותנו הצוות שלא גויס בבוקר. 'אתם לא תאמינו מה היה כאן. בהצלחה לכם'", מצטט את עצמו מדבר עם המחליפים שלו, בחצי חיוך עצוב, ונוסע הביתה. במהלך כל המשמרת יגאל לא התפנה לבדוק בחדשות מה קרה

שם בזירה. הכול מבחינתו היה בענן של אי-ודאות. במודעות שלו הוא קישר הכל לטילים. בבית סיפרו לו את החדשות. "לא ראינו אירוע בסדר גודל כזה", הוא אומר, "ולאט-לאט אתה מתחיל להבין מה קרה בשביעי באוקטובר. דני קושמרו קרא לזה 'אירוע טקטוני'".

בימים הבאים המלר"ד עבר לעבוד במשמרות של 12 שעות. הגיעו המון "פינוקים" לצוותים מהקהילה. "אוהבים לפנק צוותים רפואיים בזמני משבר". עגלות של בנות חב"ד (ילדות המתנדבות מחסידות חב"ד, ראשי תיבות של "חכמה, בינה, דעת"), עם קפה ופירות, כיבוד בלי סוף. כמה ימים אחרי האירוע המיון היה די ריק. היה מלא צוות ולא היו חולים. "השקט שאחרי הסערה", הוא אמר, משתנה לרגע במחשבות. במקביל, התחילו להגיע הפצועים מהמלחמה.

יגאל מעיד על עצמו שהוא ממש אוהב את הצוות. הם רואים אחד את השני בסיטואציות מאוד לא פשוטות. "כאן בא לידי ביטוי הדו-קיום", הוא אומר, "למרות מה שקורה בחוץ, אנחנו כאן ביחד". הוא לא מרגיש מחלוקת. יש צוות מכל גווי הקשת האידיאולוגית והלאומית. לא מעלים את הנושאים השנויים במחלוקת ועובדים כתף אל כתף להצלת חיים. "אפשר להגיד שכל מה שעברתי בעשרים השנים האחרונות היה חזרה גנרלית ליום הזה". הוא אוהב את האקשן לפעול בלחץ, אוהב את הסדר שבבלגן, אוהב להרגיש בחזית, שהוא "בפנים" ודברים לא עוברים לידו. "אני יודע להגיד לעצמי איפה אתה היית בשביעי באוקטובר - הגשתי עזרה והצלתי חיים". ומה המסר שלך לקוראים? "צריך להיות מוכן לכל מצב. אתה אף פעם לא יודע איפה תגמור שבת הכי פסטורלית שהייתה אמורה להיות".